

ชื่อเรื่อง การค้นคว้าแบบอิสระ

ปัจจัยที่มีผลกระทบต่องานพัฒนาชนบทของหมู่บ้าน
อาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง : กรณีศึกษา
จังหวัด เชียงราย

ชื่อผู้เขียน

นายเชิดชาย พิบูลย์วุฒิกุล

รัฐศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระ

รองศาสตราจารย์ประชิด

ณ บางช้าง

ประธานกรรมการ

รองศาสตราจารย์สมศักดิ์

เกี่ยวกิ่งแก้ว

กรรมการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุวิวัฒน์

วงศ์อภัย

กรรมการ

บทคัดย่อ

ถึงแม้ว่าประเทศไทยได้เริ่มการพัฒนาเป็นประเทศอุตสาหกรรม โดยการประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1 มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2504-2508 ซึ่งเป็นเวลาถึง 32 ปี มาแล้วก็ตาม แต่ปัญหาความยากจนโดยเฉพาะอย่างยิ่งความยากจนในเขตชนบทยังเป็นปัญหาที่รัฐบาลไทยยังไม่สามารถแก้ไขได้จนถึงในสมัยปัจจุบันนี้ ยิ่งประเทศไทยมีความก้าวหน้าในการพัฒนาเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมมากเท่าใด ความแตกต่างหรือช่องว่างระหว่างคนรวยกับคนจนและระหว่างสังคมเมืองกับสังคมชนบท ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากปัญหาความยากจนก็ยิ่งเห็นได้อย่างชัดเจนและเป็นปัญหาที่มีแนวโน้มว่าจะมีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อย ๆ

เพื่อที่จะเร่งรัดการพัฒนาความเจริญในระดับหมู่บ้าน โครงการหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเองจึงได้รับการริเริ่มและดำเนินการโดยมีฐานะเป็นนโยบายสำคัญของกระทรวงมหาดไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518 เป็นต้นมา โดยมีวัตถุประสงค์ในการสร้างความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของหมู่บ้าน อพป. เพื่อเป็นพื้นฐานของความเจริญทางเศรษฐกิจในเวลาต่อมา ซึ่งการพัฒนาทั้งทางด้านการปกครองและเศรษฐกิจของหมู่บ้าน อพป. นั้น จะยึดหลักการให้ประชาชนในหมู่บ้าน อพป. ดำเนินการโดยพึ่งพาตนเองเป็นสำคัญ

ผลของการดำเนินงานตามนโยบายหมู่บ้าน อพป. นี้ ปรากฏว่าหลายหมู่บ้านที่ได้รับการประกาศเป็นหมู่บ้าน อพป. ก็ยังไม่สามารถทำให้เกิดการพัฒนาในด้านการปกครองและด้านเศรษฐกิจในอัตราที่น่าพอใจขึ้นมาได้ อะไรเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมหรือขัดขวางการพัฒนาหมู่บ้าน อพป. เพื่อที่จะค้นคว้าวิจัยเพื่อหาคำตอบต่อปัญหาดังกล่าว การค้นคว้าอิสระในประเด็นปัญหานี้จึงได้ถูกสร้างขึ้นเพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่องานพัฒนาชนบทของหมู่บ้าน อพป. ในเขตจังหวัดเชียงราย

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาวิจัยนี้ได้มาจากการออกแบบสอบถาม เพื่อสัมภาษณ์คณะกรรมการกลางของหมู่บ้าน อพป. ที่มีอัตราการพัฒนาในระดับที่น่าพอใจในเขตจังหวัดเชียงราย รวมทั้งสัมภาษณ์ประชาชนในหมู่บ้าน อพป. นั้น เพื่อทราบถึงทัศนคติและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านของตนเอง นอกจากนี้ยังใช้หลักเกณฑ์การตัดสินใจการประกวดหมู่บ้าน อพป. ประจำปี 2536 เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยที่ใช้แยกแยะหมู่บ้าน อพป. ที่ประสบความสำเร็จและความล้มเหลวในการพัฒนาออกจากกัน

การศึกษาวิจัยในหัวข้อดังกล่าวได้ค้นพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาหมู่บ้าน อพป. มีโดยสรุป ดังนี้

1. หมู่บ้าน อพป. ที่มีศักยภาพในการพัฒนาสูง มีโอกาสประสบความสำเร็จในการพัฒนามากกว่าหมู่บ้าน อพป. ที่มีศักยภาพในการพัฒนาในระดับต่ำ
2. หากประชาชนมีจิตสำนึกและตระหนักในความสำคัญของการพัฒนาหมู่บ้าน อพป. นั้น จะมีโอกาสประสบความสำเร็จในอัตราสูง
3. หากประชาชนมีทัศนคติที่จะพัฒนาโดยพึ่งตนเองเป็นสำคัญ หมู่บ้าน อพป. นั้น จะมีโอกาสประสบความสำเร็จในอัตราสูง
4. ความกระตือรือร้นของประชาชนที่ต้องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้าน อพป. ของตนเอง เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จในการพัฒนา
5. การได้รับความช่วยเหลือสนับสนุนจากทางรัฐบาลและจากทางจังหวัด จะทำให้หมู่บ้าน อพป. นั้น มีโอกาสประสบความสำเร็จในอัตราสูง
6. ความรู้ความสามารถในการทำหน้าที่เป็นผู้นำการพัฒนาของคณะกรรมการกลางหมู่บ้าน เป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้าน อพป.

ข้อสรุปที่สำคัญคือ การมีสถานภาพเป็นหมู่บ้าน อพป. นั้น ไม่ส่งผลทำให้เกิดการพัฒนาในทางที่ดีขึ้น แต่การดำเนินการตามโครงการ อพป. จะทำให้เกิดความร่วมมือใจของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านของตนเองขึ้น ซึ่งจะส่งผลทำให้หมู่บ้าน อพป. นั้นมีการพัฒนาในอัตราสูง

Independent Study

Factors Affecting Rural Development
of the Voluntary Development and
Self-Defense Villages : A Case Study
of Chiang Rai Province

Author

Mr.Cherdchai Phiboonwutthikul

M.A. (Political Science) : Politics and Government

Examining Committee :

Assoc. Prof.Parchir	Na Bangchang	Chairman
Assoc. Prof.Somsak	Keawkingkeo	Member
Assist. Prof.Suwat	Wongapai	Member

ABSTRACT

Eventhough Thailand has begun her industrial development by declaring the National Social and Economic Planning, phase 1, in 1951, which is 32 years ago, but poverty, especially in rural areas, is still the unsolvable for the Thai government, the more widening gaps between the rich and the poor and also between urban and rural society. Poverty related problems have the tendencies to become more evident and more violent with the passage of time.

In order to accelerate paces of development at village level, the project of voluntary development and self defence villages was originated and carried out as an important policy of Ministry of Interior in 1975. The prime objectives are to establish law and order at village level to insure safety in life and belongings for the villagers so

as to bring about the foundation for further economic development. All of these efforts must be carried out on voluntary basis.

However, there have been many voluntary development and self defence villages that are unable to start development at satisfactory paces. Thus, this independent study is conducted to find out the factors which spell success or failure to voluntary development and self defence villages in Chiang Rai province.

Data and information are gathered from interviewed questionnaires which are asked to members of village central committee, including to villagers themselves.

The study's findings can be summarized as follow :

1. The villages with high development potentiality have better chance of success than villages with low development potentiality.

2. The value and consciousness for development among the villagers are crucial to levels of success in development.

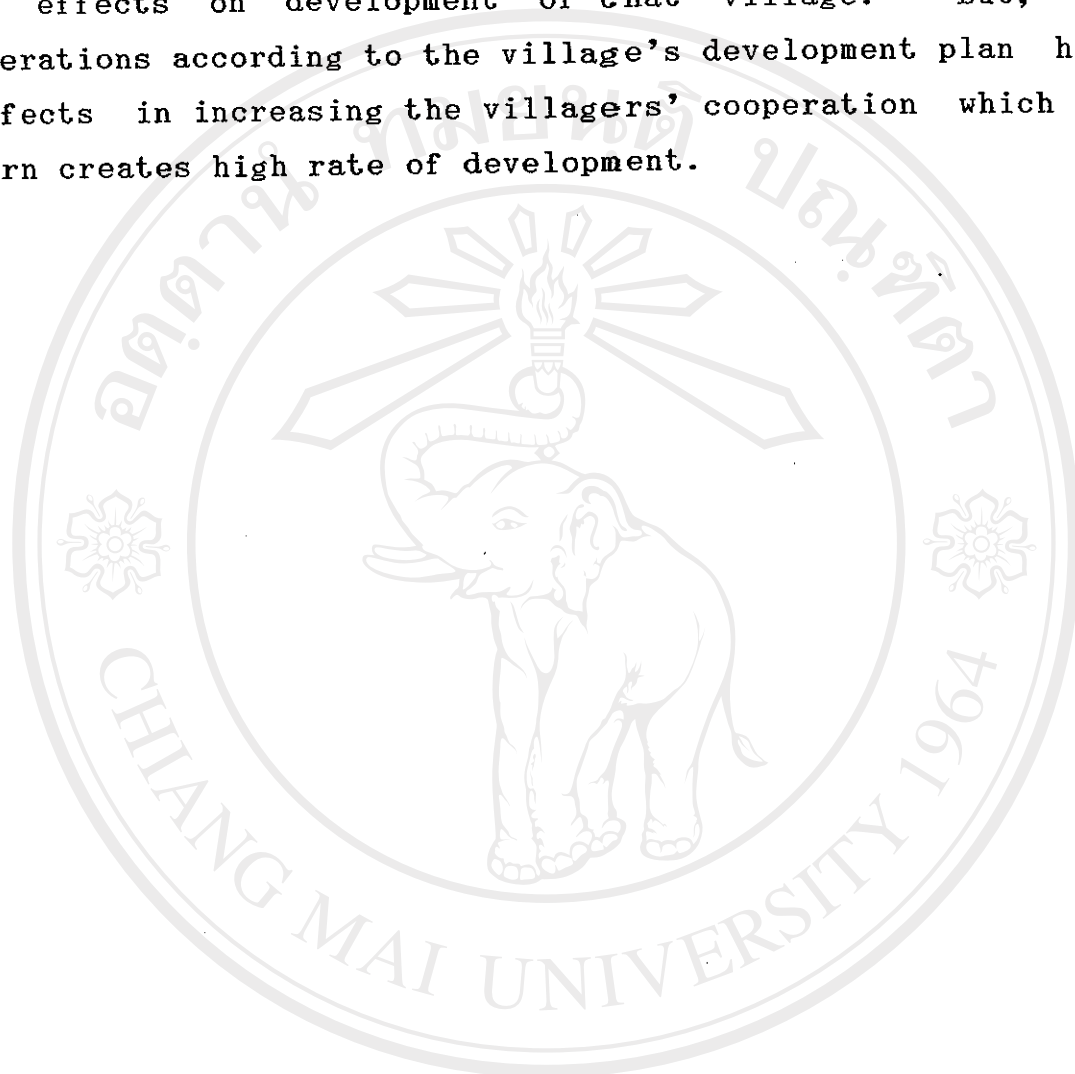
3. Attitudes that believe in self reliancy is the deciding factor of success in village development

4. The zeal of the villagers to have participation in village development is one of the most important supportive factors.

5. Receiving support from central government and from provincial government are success indication factor.

6. Levels of knowledge and of competence of village's central committee members are also success indication factor.

The study's main conclusion is that the status of being a voluntary development and self defence village has no effects on development of that village. But, the operations according to the village's development plan have effects in increasing the villagers' cooperation which in turn creates high rate of development.

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved

กิติกรรมประกาศ

รายงานการค้นคว้าแบบอิสระฉบับนี้ สำเร็จได้โดยได้รับความกรุณาจาก รองศาสตราจารย์ประชิด ณ บางช้าง รองศาสตราจารย์สมศักดิ์ เกียวกิ่งแก้ว และผู้ช่วยศาสตราจารย์สุวัฒน์ วงศ์อภัย ที่ได้กรุณาสละเวลาในการตรวจสอบ กลั่นกรองและแก้ไขให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ ทำให้รายงานการค้นคว้าแบบอิสระมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ตลอดจนทั้งคณาจารย์ในภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้แก่ผู้เขียน จึงขอกราบขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ ที่ให้ความห่วงใยและเป็นกำลังใจให้แก่ผู้เขียน ให้มีความมานะ อุตุน และฟันฝ่าอุปสรรคทั้งหลายจนบรรลุผลสำเร็จในครั้งนี้

ขอขอบคุณ คุณเชาว์ เปล่งวิชา ปลัดอำเภอเขียงของ คุณปรพล พุตระกูล ปลัดอำเภอเขียงของ และคุณนรินทร์ วรรณมรินทร์ ปลัดอำเภอเทิง ที่กรุณาให้ข้อมูลและอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

และสุดท้ายขอขอบคุณภรรยาและบุตรที่คอยดูแลและให้กำลังใจแก่ผู้เขียน ด้วยดีตลอดมา นอกจากนี้ผู้เขียนยังตระหนักอยู่เสมอว่า นอกจากบุคคลที่ได้กล่าวนามมาแล้วข้างต้นนี้ ยังมีผู้มีพระคุณต่อผู้เขียนอีกหลายท่าน ซึ่งผู้เขียนมิสามารถกล่าวนามได้ทั้งหมด ซึ่งถ้าหากขาดท่านผู้มีพระคุณเหล่านี้แล้ว รายงานการค้นคว้าแบบอิสระฉบับนี้คงยากที่จะสำเร็จและสมบูรณ์ได้ จึงขอกราบขอบพระคุณทุกท่านไว้ ณ ที่นี้ด้วย

Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

เชิดชาย นิบุลย์วุฒิกุล